

ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՏԱՆ ՄԷՋ

ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

Թ. ՏԱՐԻ ԹԻՎ 4, Մարտ 2026

ՈՒՐ ՓՆՏՈՒՆ ՃՇՄԱՐԻՏ ԱՂԲԻՒՐԸ ՋՈՒՐԻՆ

«Ով որ ծարաւ է, թող Ինծի գայ եւ խմէ» (Յովկ. 7.37)

Յովհաննէս առաքեալ կը նկարագրէ թէ ինչպէս տօնի վերջին օրը, որ տաղաւարահարաց տօնն էր, Քրիստոս ոտքի կը կանգնի եւ բարձրաձայն կ'աղաղակէ « ծարաւ է, թող Ինծի գայ եւ խմէ», եւ բոլոր ինծի հաւատացողները պիտի տեսնեն թէ իրենց «սրտէն կենդանի ջուրի գետեր պիտի թլիխին»: Այս բառերը Քրիստոսի շրթներէն արտասանուած բառեր են, եւ սակայն կարելի է հասկնալ միայն այն ատեն երբ անոր նախորդող պատմական ենթահողը ըմբռնենք: Յստակ է որ մեծ տօն էր եւ ամէն կողմերէն մարդիկ եկած էին, մանաւանդ քահանաներ, փարիսեցիներ եւ դպիրներ: Անոնք ծիսական արարողութիւններ կը կատարէին, կ'աղօթէին եւ Սելովամի աազանէն ջուր կը կրէին ի յիշատակ իրենց նախահայրերուն, երբ անոնք վրանի տակ կ'ապրէին եւ Աստուած իր հոգատարութիւնը կը տածէր: Այսպիսի տօնական մթնոլորտին մէջ է որ Յիսուս վերջին օրը կուգայ անոնց ըսելու, թէ չի բաւեր միայն ծիսական արարողութիւններ ընել, սովորական ջուր կրել եւ միայն մարմինը յագեցնել: Քրիստոս կուգայ ըսելու, որ ճշմարիտ ջուրի փնտռուող պէտք է կատարէք, մանաւանդ ձեր հոգիի ծարաւը յագեցնելու: Այստեղ է որ հաստատ կը բարձրաձայնէ, որ ճշմարիտ ջուրի, կեանք տուող ջուրի աղբիւրը Ինքն է, ինծի եկէք կ'ըսէ եւ ձեր ծարաւը պիտի յագեցնէք:

Ծարաւի զգացումը բնական երեւոյթ է, ով չէ ունեցած ծարաւի զգացում: Եթէ ջուրի ծարաւ ունինք ջուր պիտի խմենք, պիտի երթանք աղբիւր, ծորակը բանանք եւ ջուր ըմպենք մեր ծարաւը յագեցնելու համար: Եթէ գիտութեան ծարաւ ունինք, բնականօրէն պիտի ուսանինք, հարստանանք գիտութեամբ, մեր ծարաւը յագեցնելու եւ մեր կեանքը առաջնորդելու յաջողութեամբ: Եթէ խաղաղութեան ծարաւ ունինք, պիտի ապրինք այնպէս, որ խաղաղութիւն հաստատենք մեր շուրջը, ոչ սովորական, ոչ ձեւական, այլ էական, սկզբունքային, ամբողջական եւ ճշմարիտ խաղաղութիւնը: Եթէ յոյսի ծարաւ ունինք պիտի դառնանք Աստուծոյ խօսքին, Աւետարանին յոյսով լեցուցելու եւ յուսադրուելու ու վաղուան նայելու: Եթէ սիրոյ ծարաւ ունինք, բնականօրէն պիտի սիրենք եւ սէր տածենք մեր շրջապատին:

Այս բոլորէն անդին սակայն եթէ ծարաւ ունինք հոգետր սնունդի, բնականօրէն մեր հայեացքը պիտի դարձնենք առ Աստուած եւ Ինք կրնայ ամբողջապէս սնուցանել եւ մեր հոգիի սովը ճշմարտապէս յագեցնել: Այո, մենք պէտք ունինք իրական հոգետր սնունդի, ոչ սոսկ խօսքի, այլ իրական, ճշմարիտ, կենդանի հացի: Ինչպէս երբ Քրիստոս հինգ հազար հոգիներ կերակրեց մեծագոյն իրաջքով, մարդիկ սկսան զինք փնտռել ոչ թէ իր խօսքը լսելու, այլ որովհետեւ կերան եւ կշտացան այն հացէն, որ տրուեցաւ իրենց: Ի պատասխան այս երեւոյթին Քրիստոս կուգայ ըսելու որ ես եմ կենդանի հացը, ինծի եկէք, ես եմ կենդանի ջուրը, աղբիւրը կենսատու ջուրի, ինծի եկէք եւ ձեր անօթութիւնը եւ ծարաւը յափտենալէ կը յագեցնէք: Եթէ ծարաւ ենք միայն Իրեն պիտի երթանք: Այսօր մեր ծարաւը կը յագեցնենք միայն Տիրոջ խօսքը լսելով, իսկ Տիրոջ խօսքի տունը, կենսատու ջուրի աղբիւրը եկեղեցին է, այնտեղ կը յագեցնենք մեր հոգետր սնունդի ծարաւը: Երբ եկեղեցի կուգանք, մտաբարութեան ծարաւը ունինք կը մտաբարութիւնը: Երբ սիրոյ ծարաւ ունինք, եկեղեցի կուգանք, Աստուածային սիրոյ զեղումով մենք մեզ կը զօրացնենք, հաւատքով կ'ամրապնդուինք եւ մեր կեանքը կը շարունակենք՝ յանուն Աստուծոյ, հաւատարիմ մնալով մեր եկեղեցոյ աւանդութիւններուն, սկզբունքներուն եւ մեր ազգի արժէքներուն ու սրբութիւններուն: Այսօր եկեղեցին է որ մեզ կը համախմբէ, կ'ուղղորդէ մեզ աղբիւրին երթալու մեր

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Պահքը ոչ միայն եկեղեցական օրացոյցին մէջ սահմանուած սովորութիւն մըն է, այլեւ մեր եկեղեցոյ հայրերուն կողմէն հաստատուած հոգետր ճանապարհորդութիւն մը, որ մարդը կ'առաջնորդէ դէպի իր ներաշխարհը եւ դէպի իր Արարիչը՝ Աստուած: Ինչ է եւ ինչո՞ւ կարեւոր է պահքը:

Պահքը ինքնաքննութեան, ինքնաճանաչման, ապաշխարութեան եւ վերականգնումի շրջան մըն է:

Պահեցողութեան ընթացքին մենք զմեզ կը քննենք, մեր սխալները կը ճանչնանք եւ այդ ձեւով կը սկսինք մենք զմեզ ճանչնալ: Ո՞վ եմ ես: Ինչպիսի՞ կեանք մը կ'ապրիմ: Արդեօք քրիստոնէական վայելի է իմ ապրելակերպս: Երբ կը սկսինք այս հարցումներու պատասխանները գտնել, այն ատեն կը սկսինք հասկնալ մենք զմեզ: Մենք զմեզ հասկնալով կ'անցնինք ապաշխարութեան հանգրուանը, որ մարդկային կեանքի մէկ մասնիկն է:

Ապաշխարութիւնը կեանքի մէջ մէկ անգամ չի պատահիր: Մարդկային կեանքը ապաշխարութեան շրջան է, որովհետեւ բնութեամբ տկար արարածներ ենք եւ մեղանշական բնութեան տէր ըլլալով անպայման կը սխալինք: Այդ իսկ պատճառով ապաշխարութիւնը կը սկսի այն վայրկեանին, որ կ'ուզենք մեր ընթացքը փոխել եւ կը վերջանայ այն վայրկեանին երբ կը հեռանանք անցաւոր այս կեանքէն:

Ապաշխարութեամբ մեղանշական կեանքէն կ'անցնինք դէպի քրիստոնէական կեանք: Չղջումով կը փորձենք մաքրել մեր ախտերը: Ամէն ինչ որ կը կործանի պէտք է վերականգնի:

Մեր սխալներուն ու մեղքերուն պատճառով կործանած մեր անձերը կը վերականգնին միայն ու միայն անցնելով վերոնշեալ հանգրուաններէն:

- † Ինքնաքննութիւն,
- † Ինքնաճանաչում,
- † Ապաշխարութիւն,
- † Վերականգնում:

«Պահեցողութիւնը մեր բարկութիւնը զսպելն է, հեզութեան ճամբան ընտրելն է, մաքրութեւ ուղիղ սիրոյ ունենալն է, մեզմէ վախ մտածումներն ու փափքները հեռացնելն է, բարեգործութեան կեանք մը ապրիլն է» կ'ըսէ Մեծ Բարսեղ Հայրապետ:

Երբ կը զսպենք մեր մարմինը, կը սորվինք նաեւ զսպել մեր բարկութիւնը եւ մեր հպարտութիւնը: Այսպէս, պահեցողութիւնը կը դառնայ հոգետր այն դաստիարակը, որ կը մաքրէ մեր ներսիդին եւ կը նորոգէ մեր ամբողջ էութիւնը:

Պահքի ընթացքին աղօթքով առաւել եւս կը մօտենանք մեր Արարիչին: Իսկ Արարիչին մօտենալ կը նշանակէ հեռանալ մեղքէն ու չարիքէն: Չղջումով եւ խոնարհութեամբ մարդ կը ձգտի վերագտնել այն խաղաղութիւնը, զոր մեղքը խլած էր իրմէ: Պահքը մեզի կու տայ առիթը՝ դադարելու առօրեայի աղմուկէն եւ վերագտնելու մեր կորսուած ներքին ներդաշնակութիւնը:

Ղուկասու Աւետարանի (15-րդ գլուխ 11-32) մէջ, Քրիստոս մեզի կը պատմէ անառակ որդիի առակը: Անառակ որդին իւրաքանչիւր ենք, որ մեր փորձութիւններու պատճառով կը մեղանշենք եւ կը հեռանանք Աստուծմէ, բայց միշտ վերադարձի ճամբան կը փորձենք գտնել: Անառակ որդիին նման, մենք կը վերադառնանք մեր Հօր տունը: Ինչպէս Աւետարանական դրուագին մէջ հայրը գրկաբաց կ'ընդունի իր գաւակը, նոյնպէս Աստուած միշտ պատրաստ է ներելու: Մենք յաճախ կը սխալինք, կը մեղանշենք եւ կը հեռանանք Աստուծմէ, սակայն Աստուած մէկ քայլ աւելի կը մօտենայ մեզի՝ մեզ մեր անկեալ վիճակէն դուրս հանելու համար:

ՈՍԿԵՂԷՆ ՀԱՄԱՐ

«Ով որ իր անձը կը բարձրացնէ՝ պիտի խոնարհի, եւ ով որ իր անձը խոնարհեցնէ՝ պիտի բարձրանայ» (Ղուկաս 18.14):

“ For those who make themselves great will be humbled, and those who humble themselves will be made great.” (Luke 18.14)

Ի՞նչ Կ'ըսեն ՍՈՒՐԲ ՀԱՅՐԵՐԸ ՊԱՀԵՑՈՂՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Խիստ պահեցողության շնորհի էր որ մեծն Դանիել առիծներու ժանիքներէն փրկուեցաւ. վայրագ գազանն անգամ չհամարձակեցաւ պահեցողի սուրբ մարմինն մօտենալ. գազաններուն արգիլուեցաւ պահեցողին սուրբ մարմինն մօտենալ, որովհետեւ սուրբը չմօտեցաւ թագաւորին պիղծ զոհերով աղտոտած սեղանին:

Նոյն այդ խիստ պահեցողության շնորհի էր որ երեք երիտասարդները ազատեցան բոցավառ կրակէն եւ մարեցին իրենց մէջ կերակուրներու մոլութեան կիրքը եւ բաւարարուեցան քիչ մը ոսպով. մարեցին հնոցէն բարձրացող ահեղ կրակը, որովհետեւ ներսը զով ցօղ մը կը մխիթարէր պահեցողները...:

Նոյն այդ խիստ պահեցողության շնորհի էր որ Նինուէացիներու բազմամարդ քաղաքը փրկուեցաւ, որովհետեւ իրենց բոլոր անօրէնութիւններէն եւ չար վարքերէն դարձի եկան, քուրձով եւ մոխիրով մեղմացուցին Աստուծոյ սաստիկ բարկութիւնը, եւ որովհետեւ անոնք իրենց անձերը պահքի եւ պաղատանքի, ողբի եւ հեծեծալից արտասուքներու ենթարկեցին, Աստուած ալ խնայեց իրենց հոգիներն ու մարմինները:

Նոյն այդ խիստ պահեցողության շնորհի էր որ Մովսէս աստուածադիր օրէնքները ստացաւ, որովհետեւ Քառասնօրեայ Պահեցողության մաքրութեամբ արժանի եղաւ Մաքուրին մերձենալու եւ բարեկամի մը նման բերան բերանի խօսելու Աստուծոյ հետ:

Նոյն այդ խիստ պահեցողության շնորհի էր որ Եղիա Թեքաքցի սրբուեցաւ եւ իր մէկ խօսքով կրցաւ երկինքի դռները բանալ եւ գոցել եւ երկրի վրայ կրակ տեղացնել:

ՅՈՎՀԱՆ ՄԱՆԴԱԿՈՒՆԻ

ՔՐԻՍՏՈՍ ԳԻՏԷՆ ՄԵՐ ԱՆՑԵԱԼՆ ՈՒ ԱՊԱԳԱՆ

Չափահաս էր Պետրոս առաքեալ, երբ Տէրը խօսեցաւ անոր՝ իր երիտասարդութեան անցած տարիներուն մասին ու գալիք ծերութեան տարիներուն մասին (Յհ21.18): Եւ հոսկէ կը սորվինք, որ Յիսուս կը ճանչնայ մեր անցեալը ու գիտէ մեր ապագան, եւ սա մեզ պէտք է ապահովութեան զգացումով լեցնէ: Տէրը ամէն բան գիտէ մեր մասին, ւստի պէտք է ամէն վախ ու մտահոգութիւն հեռանայ մեզմէ, եւ լեցուինք խաղաղութեամբ:

Տէրը կը ճանչնայ մեր մեղքերը, բայց փառք իրեն, որ կը ճանչնայ նաեւ՝ մեղքէն ձերբազատելու մեր սրտի փափաքը: Տէրը նկատի պիտի չառնէ մեր մեղքերը, եթէ մեր սիրտերը կը մերժեն զանոնք:

Տէրը կը ճանչնայ մեր տկարութիւնները, բայց մեզ չի դատապարտեր անոնց համար, այլ ընդհակառակը, կ'օգնէ մեզի ձերբազատելու անոնցմէ:

Քրիստոս պատրաստ է մաքրելու մեզ մեր անցեալի մեղքերէն, պաշտպանելու մեզ մեր ներկայի մեղքերուն դէմ, եւ պահպանելու մեզ ապագայի մեղքերուն դէմ, բայց որպէսզի այս բոլորը կատարէ, պէտք է զինք հոչակենք Տէրը մեր կեանքին, Փրկիչը մեր անձերուն, բնակիչը մեր սիրտերուն:

Քրիստոս յափտենական Տէր է. յափտենականութիւնը չունի անցեալ, ներկայ կամ ապագայ. մնայուն Ներկան է ան. եւ իբր այդպիսին, ան իր եռքին մէջ բռնած ունի մեր անցեալը, ներկան ու ապագան: Մեր անցեալը անցեալ չէ, եւ ոչ ալ մեր ապագան՝ ապագայ, քանի անոնք մշտապէս ՆԵՐԿԱՅ եղողին ձեռքին մէջ են:

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆԸ
Վաղինակ Ծ. Վրդ. Մելոյեան

ԽՆԴՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԱՂՕԹՔ

Ո՛վ կեանքի յոյս, աղօթքները ընդունող, մեղքերը քառող եւ խնդրանքները կատարող մեր Աստուածը՝ Քրիստոս. ընդունէ մեր պաղատանքը ամէն ժամանակ, Սուրբ Աստուածածինն եւ բոլոր սուրբերուն բարեխօսութեամբ: Լսէ մեզ, Տէր, եւ ողորմէ: Ներէ մեզի, քաւէ եւ արձակէ մեր մեղքերը: Արժանի ըրէ գոհութեամբ փառաւորելու քեզ՝ Հօր եւ Միածին Որդիին հետ միասին. այժմ եւ յափտեան:

ԱՄԷՆ:

ԱՄԷՆՕՐԵԱՅ ԱՂՕԹՔ

Բարերար Տէր, ողորմութեամբդ նայէ քեզի երկրպագողիս եւ քու սուրբ անունդ փառաբանողիս:

Տէր զօրութեան, հանդարտեցրո՛ր հոգիս սատանայական բոլոր խռովութիւններէն ու աշխարհիկ հոգերէն:

Առաքէ քու խղաղութեան հրեշտակդ, որ զիս անխռով պահէ գիշեր ու ցերեկ, քնացած թէ արթուն եղած ատենս, որպէսզի միշտ գոհութեամբ փառաւորեմ քեզ:

ԱՄԷՆ:

ԸԼԼԱԼ ՄԵՐ ԶԱԻԱԿՆԵՐՈՒՆ ԲԱՐԵԿԱՄԸ

Կրնան արդեօք հայրերն ու մայրերը իրենց զաւակներուն բարեկամը ըլլալ: Շատ են այն զաւակները, որոնք ազատութիւն փնտռելով՝ կը հեռանան ծնողներէն եւ հազուադէպ կը վերադառնան: Անոնք վերստին տուն գալու պարագային, անգամ մը եւս մանուկ կը զգան իրենք զիրենք եւ չեն ուզեր երկար մնալ:

Անոնց բացակայութեան, բնականաբար ծնողները լրջօրէն կը մտահոգուին, եւ երբ անոնք այցելութեան գան, կը փափաքին անգամ մըն ալ հոգատար ըլլալ: Թէեւ յաճախ չի պատահիր, որ ծնողները իբրեւ քոյր ու եղբայր վարուին իրենց երկսեռ զաւակներուն հետ, բայց երբ պատահի, այնքան հոգեպարար կ'ըլլայ տեսնել անոնց փոխարարութիւնը, որքան ծագումն արշալոյսին:

ՀԱԻԱՏՈՎ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻՄ

Քննող զաղտնեաց, մեղայ քեզ կամաւ եւ ակամայ, գիտութեամբ եւ անգիտութեամբ. թողութիւն շնորհեա՛ մեղաւորիս, զի ի ծննդէն աւազանին մինչեւ ցայսօր մեղուցեալ եմ առաջին աստուածութեանդ քո՝ զգայարանօք իմովք եւ ամենայն անդամօք մարմնոյս. եւ ողորմեա՛ քո արարածոց եւ ինձ՝ բազմամեղիս:

Գաղտնիքները քննող, մեղանչեցի քեզի դէմ կամաւորաբար եւ ակամայ, գիտակցաբար եւ անգիտակցաբար, թողութիւն շնորհէ՛ մեղաւորիս, որովհետեւ սուրբ Աւազանի ծնունդէն մինչեւ այսօր մեղանչած եմ Աստուածութեանդ դէմ՝ իմ զգայարանքներովս եւ մարմնիս բոլոր անդամներովը. եւ ողորմէ՛ քու արարածներուդ եւ ինձի՝ բազմամեղիս:

You who see all hidden things, I have sinned against you, willingly or inadvertently, knowingly or in ignorance. Grant your forgiveness to me, a sinner, for since my birth at the baptismal font, even till now, I have sinned before your divinity, with my senses & with all the members of my body & have mercy on all your creatures & on me, a grave sinner!

Toi qui sondes les secrets, contre Toi j'ai péché volontairement et involontairement, délibérément et par ignorance, accorde-moi le pardon, à moi pécheur; car depuis ma naissance à la Source sacrée jusqu'à ce jour, j'ai péché devant ta Divinité, par mes sens et par tout mon corps, et aie pitié de tes créatures et de moi, si grand pécheur.

ՀԱՍԿՆԱՆՔ ՄԵՐ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

ՔՈՒՆ ՊԱՏԱՐԱԳԻ ԿԱՄ ՀԱՒԱՏԱՑԵԼՈՑ ՊԱՏԱՐԱԳ ՎԵՐԱԲԵՐՈՒՄ

Սրբասացութիւնը երգուած ատեն, մինչ պատարագիչը ցած ծայնով թախանձագին կ'աղօթէ, յիշելով ինքզինք՝ (քահանայական պաշտօնին նուիրուածները) եւ անարժանաբար իրեն վատահուած քահանայութիւնը. շնորհք կը խնդրէ՝ որպէսզի արժանի ըլլայ սպասաւորելու այս ահաւոր խորհուրդին, որուն իսկական քահանայապետը՝ մատուցանողը – միաժամանակ մատչողը – զայն ընդունողն ու մեզի պարգեւողը Քրիստոս ինքն է: Եւ կը կատարուի Ընծաներու վերաբերումը:

Ի՞նչ կը նշանակէ «ՎԵՐԱԲԵՐՈՒՄ»:

Իր պարզագոյն բաղադրիչներով՝ կը նշանակէ «վեր - բերելը»: Ներկայ ժամանակներուն, պատրաստուած Ընծաները, այսինքն Հացն ու Գինին, խորանին աջակողմեան (հիւսիսակողմը) պատին գտնուող խորհրդանշան մէջ, կամ Սեղանին աջակողմը գտնուող երկրորդ Սեղանի մը վրայ դրուած կ'ըլլան: Այս հանգրուանին՝ պատարագիչին սպասարկող սարկաւազներէն մէկը զանոնք հոնկէ առնելով՝ հանդիսաւորապէս կը բարձրացնէ, եւ թափօրով խորանին ետեւէն անցնելով՝ կու գայ Սեղանին ձախակողմը (հարաւակողմը), զայն նոյն հանդիսաւորութեամբ յանձնելու համար պատարագիչին: Նախապէս պատկերը քիչ մը տարբեր էր, եւ «վերաբերում» անունը իր իսկական նշանակութիւնը ունէր:

Անցեալին Պատարագին համար ժողովուրդը իր ընծաները (=պատարագ) կը բերէր: Այս ընծաներէն հացերը առանձին ավսէներով կամ մաղձաներով, իսկ գինին յատուկ բաժակներով, հանդիսաւորապէս ժողովուրդին մէջէն այս հանգրուանին վեր՝ խորան կը բերուէին սուրբ Սեղան դրուելու համար: Եւ այս էր իսկական վերաբերումը:

Ներկայիս այս ձեւը կորսուած է, բայց խորհուրդը եւ անունը՝ պահուած: Ուստի, սուրբ Սկիհին վերաբերումը կը խորհրդանշէ հաւատացեալ ժողովուրդին նուէրներուն մատուցումը Աստուծոյ:

Վերաբերումը կատարող Սարկաւազը Ընծաները խորհրդանշան առնելէն մինչեւ հարաւակողմ հասնիլը, Սաղմոսներէն եւ Ամբակում մարգարէէն քանի մը համարներ կ'արտասանէ. այսպէս՝

- ա) Սկիհը առնելուն պէս՝ «Աստուած երկինքի մէջ բնակարան կանգնեց Արեգակին, եւ սա՛ փեսայի մը պէս իր առագաստէն դուրս կու գայ» (Սաղմոս 19.5):
- բ) Երբ արեւելեան կողմ կը հասնի՝ «Ճամբայ բացէք անոր՝ որ արեւելք կը նստի, երկինքներէն վեր» (Սաղմոս 68.33):
- գ) Իսկ հարաւակողմ կը հասնի՝ «Աստուած Հարաւէն պիտի գայ, Փռան լեռնէն պիտի գայ Սուրբը» (Ամբակում 3.3):
- դ) Հարաւակողմ հասնելէ ետք պահ մը կանգ կ'առնէ, ապա դէպի հիւսիս՝ դէպի պատարագիչը կը դառնայ, եւ անոր հետ փոխն ի փոխ կ'արտասանեն 24-րդ Սաղմոսին 7-10 համարները՝ «Համբարձէք, իշխանք, զորունս ձեր ի վեր ...», որոնք «փառաց Թագաւորին» տաճար գալուստը կը պատկերացնեն:

Ատով ըսել կ'ուզուի, թէ ահա սուրբ Սկիհին մէջ դրուած Հացին ու Գինին խորհրդական կերպարանքով խորքին մէջ ամենագոր մեր Աստուածը ինք է որ կու գայ Սեղան բազմելու, այդպիսով՝ սուրբ Սեղանը եւ մեր սրտերը իր աննիւթեղէն անճառելի փառքին հողեղէն աթոռը դարձնելով:

Այս պահէն սկսեալ՝ մեզի համար խորանը եւ սուրբ Սեղանը երկրաւոր յարկ մը չեն ներկայացներ, այլ՝ երկրի վրայ երկինքը կը պատկերացնեն, որովհետեւ երկինքներէն վեր նստող Արեգակը ինք իբրեւ թագաւոր կու գայ հոն բազմելու, իր ներկայութեամբ երկիրը երկինքի կը վերածէ եւ ամբողջ եկեղեցին իր արքայութեան կը գերափոխէ:

Բոլոր հաւատացեալները պէտք է զգան, թէ իրենց Թագաւորին, իրենց Փրկչին եւ իրենց Աստուծոյն դիմաց են հիմա: Եւ ասիկա Պատարագի այս բաժինը կազմող քարոզին, աղօթքին ու երգին մէջ կ'արտացոլան:

Սարկաւազը իր քարոզով կը յիշեցնէ՝ թէ ինչ կը պահանջուի իւրաքանչիւր հաւատացեալէ. «Հաւատքով, սրբութեամբ եւ երկիւղով աղօթքի կանգնիք Աստուծոյ այս սուրբ Սեղանին առջեւ, եւ ո՛չ թէ գայթակղալից խիղճով, նենգութեամբ ու խորամանկութեամբ, պատրանքով ու խաբէրայութեամբ, երկմտութեամբ ու թերահաւատութեամբ: Այլ՝ ուղիղ վարքով, պարզ միտքով, անկեղծ սրտով, կատարեալ հաւատքով, սիրով լեցուած եւ ամէն տեսակի բարի գործերով հարստացած աղօթքի կանգնիք Աստուծոյ այս սուրբ Սեղանին առջեւ...»:

Մինչ այդ, պատարագիչը նախ ծածուկ կերպով կ'աղօթէ, որ Աստուած մեր ձեռքէն ընդունի Սեղան դրուած այս խորհուրդը, եւ զայն իր կատարումին հասցնէ, իբրեւ խորհուրդը Միաձինին Մարմնին եւ Արեան, որոնց ճաշակումը «մեծքերու քաւութեան դեղ ըլլայ ճաշակողներու համար»: Ապա, բարձրաձայն երգով կը յայտարարէ՝ թէ ասիկա արդիւնքն է մեր Տիրոջ եւ Փրկչին՝ Յիսուս Քրիստոսի շնորհքին ու մարդասիրութեան: Եւ աղօթքի աւարտին պատարագիչը կ'օրհնէ ժողովուրդը:

(Շարունակելի 9)
«ՀԱՍԿՆԱՆՔ ՄԵՐ ՊԱՏԱՐԱԳԸ»
ՍՈՒՐԲ ՊԱՏԱՐԱԳԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ,
ԿԱՌՈՅՑԸ, ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆԸ
ԶԱՐԵՎ ԱՐՔ. ԱԶՆԱՌՈՐԵԱՆ

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ

ԱՂՕԹ

ՅԻՍՈՒՍ ԻՆՉ ԱՂՕԹՔ ՍՈՐՎԵՑՈՒՑ ՄԵԶԻ:

Յիսուս Քրիստոսի սորվեցուցած աղօթքը Տէրունական աղօթքն է, որ հետեւեալն է. «Հայր մեր որ երկինս ես, սուրբ եղիցի անուն քո: Եկեցէ արքայութիւն քո: Եղիցին կամք քո որպէս յերկինս եւ յերկրի: Զհաց մեր հանապազորդ տուր մեզ այսօր: Եւ թող մեզ զպարտիս մեր, որպէս եւ մեր թողումը մերոց պարտապանաց: Եւ մի տանոր զմեզ ի փորձութիւն: Այլ փրկեա զմեզ ի չարէ. զի քո է արքայութիւն եւ զօրութիւնը եւ փառք յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն»: («Հայր մեր երկնաւոր, սրբաբանովի անունդ. թող գայ արքայութիւնդ, թող կատարուի քու կամքդ, ինչպէս որ երկինքի մէջ՝ այնպէս ալ երկրի վրայ: Ամէնօրեայ մեր հացը այսօր եւս մեզի տուր: Ներէ՛ մեր յանցանքները, ինչպէս որ մենք կը ներենք անոնց՝ որոնք մեզի դէմ նոյնպէս յանցանք գործած են: Եւ թոյլ մի՛ տար որ փորձութեամ մէջ ինչպէս. այլ մեզ չարէն ազատէ: Որովհետեւ քուկդ են միշտ արքայութիւնը, զօրութիւնը եւ փառքը. ամէն» (Մտ 6.9-13):

ԱՅՍ ԱՂՕԹՔԻՆ ՄԵՋ ԻՆՉ ԻՆԴՐԱՆՔՆԵՐ ԿԱՆ:

- Այս աղօթքին մէջ կայ եօթը խնդրանք.-
- 1. Հայր մեր երկնաւոր, սրբաբանովի անունդ,
- 2. Թող գայ արքայութիւնդ,
- 3. Թող կատարուի քու կամքդ, ինչպէս որ երկինքի մէջ՝ այնպէս ալ երկրի վրայ,
- 4. Ամէնօրեայ մեր հացը այսօր եւս մեզի տուր,
- 5. Ներէ՛ մեր յանցանքները, ինչպէս որ մենք կը ներենք անոնց՝ որոնք մեզի դէմ նոյնպէս յանցանք գործած են,
- 6. Թոյլ մի՛ տար, որ փորձութեան մէջ ինչպէս:
- 7. Մեզ չարէն ազատէ: Որովհետեւ քուկդ են միշտ արքայութիւնը, զօրութիւնը եւ փառքը:

ՅԻՍՈՒՍ ԱՍՏՈՒԾՄԷ ԱՌԱՒԵԼԱԲԱՐ ԻՆՉ ԻՆԴՐԵԼ ՍՈՐՎԵՑՈՒՑ:

Յիսուս ըսաւ. «Ինդրեցէք, Աստուծոյ արքայութիւնն ու արդարութիւնը եւ մնացածը Աստուած աւելիով պիտի տայ ձեզի»:

ԵՐՔ ՊԷՏՔ Է ԱՂՕԹԵՆՔ:

Պէտք է միշտ աղօթենք, բայց մանաւանդ առտու եւ իրիկուն: Եւ մեր աղօթքը պէտք է ըլլայ ջերմեռանդ:

ՔԱՆԻ ՏԵՍԱԿ ԱՂՕԹՔ ԿԱՅ:

Աղօթքի երկու ձեւ կայ, անհատական եւ հաւաքական:

ՈՐՆ Է ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԱՂՕԹՔԸ:

Անհատական աղօթքը առանձին կատարուած աղօթքն է, որ սենեակի մը մէջ կամ տեղ մը քաշուած կը կատարուի:

ՈՐՆ Է ՀԱՒԱՔԱԿԱՆ ԱՂՕԹՔԸ:

Հաւաքական աղօթքը եկեղեցիներու մէջ, հաւատացեալներուն մասնակցութեամբ կատարուած աղօթքն է:

ՅԻՍՈՒՍ ԻՆՉ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԽՐԱՏՆԵՐ ՏՈՒԱԾ Է:

- Յիսուս խրատեց, որ.-
- 1. Ջերմեռանդօրէն սիրենք զԱստուած:
- 2. Աստուծոյ խօսքերը արդիւնաւորենք:
- 3. Զիրար սիրենք եւ իրարու յանցանքը ներենք:
- 4. Օգնենք մեր ընկերներուն, երբ մեզի պէտք ունին:
- 5. Աստուծոյ գթութեան ապաւինիք, որքան ալ մեղք գործած ըլլանք:
- 6. Աղքատաւէր ըլլանք եւ ողորմութիւն տանք:
- 7. Աշխատաւէր ըլլանք:
- 8. Հեզ եւ խոնարհ ըլլանք:
- 9. Մեր յոյսը այս աշխարհին վրայ չդնենք:
- 10. Բարի գործեր կատարած՝ պատրաստ գտնուինք Քրիստոսի առջեւ ներկայանալու: Այս բոլոր խրատները Յիսուս մեզի սորվեցուց գեղեցիկ առակներով եւ օրինակներով:

ՆԻԿԻՈՅ ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ԺՈՂՈՎԻ 1700-ԱՄԵԱԿ

«ՈՐ ԽՕՍԵՑԱԻ ՅՕՐԵՆԱ ԵՒ Ի ՄԱՐԳԱՐԵՍ ԵՒ ՅԱԻԵՏԱՐԱՆԱ»:

1. ՍՈՒՐԲ ՀՈԳԻՆ՝ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ ՀՆՉՈՂ ՄՆԱՅՈՒՆ ՁԱՅՆԸ ԱՍՏՈՒԾՈՅ:

Ինչ որ Հաատամբի այս տողին մէջ կը խտանայ, Եկեղեցոյ հաատքն է, թէ Աստուծոյ ամբողջ յայտնութիւնը, որ մենք կը կոչենք «Աստուածաշունչ», Խօսքն է կամ գործն է Սուրբ Հոգիին: Ա՛ն է տուիչը այն ներշնչումին, աստուածային այն մղումին, որով խօսեցան Աստուծոյ մարդիկը, աստուածային Օրէնքին տուիչները, մարգարէները, տեսանողները, եւ անտարանագիրներն ու Նոր Կտակարանը գրի առնողները (Ա. Պտ 1.10-12: Բ. Պտ 1.21: Հմմտ Բ. Թգ 23.2: Ղկ 1.70: Գրծ 1.16):

2. ՍՈՒՐԲ ՀՈԳԻՆ ԽՕՍԵՑԱԻ ԱՍՏՈՒԾԱՇՈՒՆՉ ՕՐԵՆՔԻՆ ԸՆԴՄԱՋԷՆ:

Այստեղ «Օրէնքը» բնական օրէնքը չէ, որ Աստուծոյ կողմէ մարդուն մէջ դրուած գիտակցութիւնն է պահանջք մըն է՝ ներքին կարգաւորութեան ու կարգապահութեան: Ո՛չ ալ այն հասարակական օրէնքն է, որ ազգերու եւ ժողովուրդներու առաջնորդներուն կողմէ կը սահմանուի՝ մէկ կողմէ մարդոց արարքները սահմանաւորելու եւ անկարգութիւններն ու չարիքները սանձելու համար, եւ միւս կողմէ՝ անհատներու եւ ընկերութիւններու իրատունքները ճշդելու եւ պաշտպանելու համար: Այստեղ «Օրէնք» բառով կը հասկցուի Աստուածաշնչական Օրէնքը: Ատոր համար ալ յաճախ զայն կը գրենք զվսագիրով, զանազանելու համար սովորական օրէնքէն:

Աստուածաշունչին պարագային եւս, «Օրէնք» բառը մէկ է միակ իմաստով մը բի գործածուի:

ա) Եբրայական մտածողութեան մէջ Հին Կտակարանը երեք մասերու կը բաժնուի: - Օրէնք (կամ՝ Ուսուցում), Մարգարէներ, եւ Գիրքեր: Այս իմաստով՝ Օրէնքը կը ներկայանայ իբրեւ Աստուածաշունչին առաջին եւ հիմնական մասը:

բ) Յաճախ ամբողջ Հին Կտակարանը կը կոչուի «Օրէնք», նկատի ունենալով որ ինչ միայն զուտ օրինական գիրքերը, այլ՝ պատմական, մարգարէական եւ բանաստեղծական գիրքերը եւս Աստուծոյ օրէնքը բացատրելու եւ սորվեցնելու կը ծառայեն:

գ) Աստուածաշունչին իրաքանչիւր մասը կը բնորոշուի իբրեւ «Օրէնք»: Հին Կտակարանը՝ իբրեւ «Հին Օրէնք», եւ Նոր Կտակարանը՝ իբրեւ «Նոր Օրէնք»:

Աստուածային Օրէնքին նպատակը եռակի էր .-

ա) Մարդոց ճանջնել Արարիչին հանդէպ իրենց արարածի հանգամանքը, եւ ճանջնել իրենց յանցանքները, որոնք սրբազրուելու պէտք ունին (Գղ 3.19):

բ) Աստուածախրութեան դաստիարակութիւնը տալ, Աստուծոյ եւ մարդոց հանդէպ սէր ուսուցանելով (Մտ 22.35-40):

գ) Բարին ուսուցանել, բարին խորհելու եւ գործելու հիմնական սկզբունքը մարդոց (Մտ 7.12):

Աստուածաշնչական այս Օրէնքը երեք զվսաւոր խմբաւորումներու տակ կարելի է դասակարգել .-

ա) Բարոյական օրէնքներ, որոնցմով լեցուն է Աստուածաշնչական Օրէնքը, եւ որոնց մէկ խտացումն է Տասնաբանեան:

բ) Խտրական օրէնքներ: Ասոնք դիտական կանոնները կամ պահանջներն են՝ զոհերուն եւ ուտելիքներուն, ծիսական լուսանմաններուն եւ մեղքերու քաւութեան կերպերուն կապուած:

գ) Դատաստանական օրէնքներ: Այսպէս կը կոչուին քաղաքացիական, ընկերային եւ անհատական (կալուածական, ամուսնական, ժառանգական, եւայլն) իրատունքներու կապուած կանոնները, որոնց վերաբերեալ դատաստանը պիտի վճառուի Աստուծոյ կողմէ կարգուած դատարաններուն ձեռքով:

Աստուածաշնչական Օրէնքին նպատակը Աստուծոյ ժողովուրդին դաստիարակութիւնն էր եւ Քրիստոսի զալուստին պատրաստելը: Ծիշող այս պատճառով ալ, Օրէնքը ժամանակաւոր դեր մը եւ պաշտօն մը ունէր (Գղ 3.23-26): Քրիստոս մեզի ցոյց տուաւ, որ Հին Կտակարանի Օրէնքին բարոյական պատուիրանները մեզի համար եւս ի զօրու կը մնան (Հմմտ Մտ 19.16-19): Բայց ինչ կը վերաբերի ծիսական կամ խտրական կամ դատաստանական օրէնքներուն, անոնք կարելի էր մասով այլեւս ի զօրու չեն մեզի համար (Հմմտ Եփ 2.15: Եբր 7.12, 9.8-9), որովհետեւ Քրիստոսով ունիւք նոր Օրէնքը (Ա. Կր 9.21: Գղ 6.2), ազատութեան օրէնքը (Յկ 1.25, 2.12), Հոգիին օրէնքը (Հռ 8.2), որ խորքին մէջ օրէնք չէ, այլ՝ շնորհք (Հռ 6.14):

3. ՍՈՒՐԲ ՀՈԳԻՆ ԽՕՍԵՑԱԻ ՄԱՐԳԱՐԵՆԵՐՈՒՆ ԸՆԴՄԵՋԷՆ:

Մարգարէն Աստուծոյ «բերանը» կամ խօսնակն է, Աստուծոյ պատգամախօսը: Այն անձն է, որուն Աստուած իր կամքը եւ իր գործը կը յայտնէ: Այդ իմաստով մարգարէն կը ներկայանայ երեք պաշտօններով .-

ա) Ան աստուածային վկայախօսը կամ վկայագրողն է՝ անցեալ պատմութեան (Մովսէս, նախկին մարգարէներ):

բ) Ան Աստուծոյ ձայնը եւ ազդարարութիւնն է ներկայ ժամանակներուն մէջ, սխալէն ու մեղքէն զգուշացնելու եւ դարձի կոչելու համար (Ա. Կր 14.24):

գ) Ան նախաձայնողը կամ նախագուշակն է ապագային, ըլլայ դատապարտութեան (թէ՛ Իսրայէլի եւ թէ՛ այլ ազգերու), ըլլայ խոստումներուն (Քրիստոսի, Աստուծոյ Թագաւորութեան):

Ապագան գիտնալու մարդոց հետաքրքրութիւնը փորձութեան կը վերածուի, եւ փորձութիւնը կ'առաջնորդէ անթոյլատրելի միջոցներու, որոնք երեսուցամեայ անմեղ կ'երեւին, բայց մարդս կը դնեն հոգեւոր ստրկութեան եւ անելի դիմաց, եւ յաճախ կ'աւարտին մարդուն կործանումով: Այս միջոցներն են՝ գուշակութիւնը, հմայութիւնը, դիպոցութիւնը, կախարհութիւնը, ոգեհարցութիւնը, մտելահմայութիւնը: Բայց ապագային ճշմարիտ գիտութիւնը միայն Աստուծոյ յատուկ է, եւ Աստուած իր մարգարէներուն միջոցաւ մարդուն կը յայտնէ միայն այն՝ ինչ որ իր փրկութեան ծրագրին կը վերաբերի, եւ ինչ որ անհրաժեշտ է որ մարդը գիտնայ՝ փրկութեան հասնելու համար (Բ. Օր 29.29): Անկէ աւելին չարէն կու գայ:

4. ՍՈՒՐԲ ՀՈԳԻՆ ԽՕՍԵՑԱԻ ԱԻԵՏԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ԸՆԴՄԵՋԷՆ:

Օրէնքին եւ մարգարէներուն լրումն է Աւետարանը, որ դարձեալ իրականացաւ, ներշնչուեցաւ եւ արձանագրուեցաւ Սուրբ Հոգիին մղումով, եւ Սուրբ Հոգիին ներգործութեամբ ալ մշտականօրէն կը խօսի մարդոց սիրտերուն մէջ, զանոնք իրաւորելով ապաշխարութեան եւ Քրիստոսով իրագործուած փրկութեան, եւ Աստուծոյ որդեգրութեան պարգեւին: Որովհետեւ ռեւէ մէկը Քրիստոսը մարմինով եկած չի կրնար խոստովանիլ առանց Աստուծոյ Հոգիին (Հմմտ Ա. Յհ 4.2), ռեւէ մէկը չի կրնար արդարանալ, սրբուիլ, ու փրկուիլ առանց Աստուծոյ Հոգիին (Ա. Կր 6.11: Ա. Պտ 1.2: Բ. Թս 2.13), եւ ռեւէ մէկը առանց Քրիստոսի Հոգիին չի կրնար զԱստուած «Աբբա, Հայր» կանչել (Գղ 4.6):

5. ՍՈՒՐԲ ՀՈԳԻՆ ԿԸ ԽՕՍԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԸՆԴՄԵՋԷՆ:

Աստուածաշունչը (եւ մանաւանդ Աւետարանները), Սուրբ Հոգիին կենդանի խօսքն է, որով Աստուած մնայուն կերպով «կը խօսի» Եկեղեցոյ մէջ, ինչպէս կը դաւանինք ամէն անգամ որ Աւետարանի ընթերցում կը կատարուի եկեղեցիէն ներս, երբ կ'ըսենք՝ «ասէ Աստուած»:

Այդ Խօսքը կենդանի է եւ ազդու, որ կը թափանցէ մարդու հոգիին մէջ եւ կը քննէ մտածումներն ու սրտին խորհուրդները (Եբր 4.12-13): Այդ Խօսքը մնայուն կերպով կը ինչէ Եկեղեցոյ մէջ, որպէսզի հաւատացեալ թէ անհաւատ՝ զայն լսողները իրենց յանցանքներուն մէջ քննուին ու յանդիմանուին, անոնց սրտին գաղտնիքները երեսան գան, եւ անոնք խոնարհութեամբ ու խոստովանութեամբ ճանչնան զԱստուած (Ա. Կր 14.24-25):

ՄԵԿԼՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ
ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՀԱԻՏԱՍՔԻՆ
Ջարեհ Արք. Ազնաւորեան
(Շարունակելի 12)

THE BOOK OF ISAIAH

WRITTEN: PROBABLY IN THREE PARTS, THE EARLIEST BETWEEN 800 AND 700BC

WHAT YOU NEED TO KNOW:

Isaiah is the first of the Bible's 'Major Prophets' (meaning 'longest' rather than 'most important'). A prophet is someone who is specially gifted and inspired to speak words from God. Prophecy is more than just predicting the future; it is about revealing God's love and plans for his people. As the kings of Israel and Judah pulled people further and further away from God, God sent prophets to warn his people of what would happen if they continued to live apart from him. Isaiah prophesied about the kingdoms of Judah and Israel, as well as the surrounding powerful nations.

The book of Isaiah is divided into three main parts. It starts with messages of judgment and warning (chapters 1-39) but then switches to words of love and hope (chapters 40-55 and 56-66). In several chapters throughout the book, we hear Isaiah speaking of a coming saviour, a Messiah who will save the Israelites from their sinful ways.

WHY READ IT?

Isaiah is a great book to read to understand the calling and purpose of a prophet. Chapter 6 shows God's call on Isaiah. Then came several messages from God to the Israelites and their neighbours. Although there are some harsh words in the first half of the book, the second half - containing the prophecies of hope and of a coming Messiah - is life-giving and hopeful for us today, too.

THE LETTERS 2 JOHN

WRITTEN: AD90s

WHAT YOU NEED TO KNOW:

This letter was written to a 'dear Lady' and her family at a time when the early church was struggling with some serious divisions over beliefs that stemmed from false (untrue) teaching. Some people were teaching that Jesus had not really been human, so John aims to combat these rumours in his letter. As in John's first letter, there is a big emphasis on the command to love one another and to live according to the words of Jesus.

WHY READ IT?

This letter shows us that it can be easy to get hold of some wrong ideas about Jesus. It's important for us to stick to what we learn about him from the Gospels and the New Testament letters. John's letter challenges us to hold on to that truth - and to always come back to loving one another.

